

Slovenski dom

Štev. 38

V Ljubljani, v sredo, 17. februarja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujege
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. MilanoUredništvo in oprava: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 997

Zasedba nasprotnikovih postojank v Tuniziji 24 letal uničenih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 997 pravi:

Na tunizijskem odseku je krajevni nastop poleg zasedbe nasprotnikovih postojank spravljal v naše roke 781 ujetnikov, 33 avtomatičnih topov, 23 navadnih topov in številna avtomobilska vozila. Pri istem nastopu je bilo uničenih ali zajetih 97 nasprotnikovih oklep-nih voz.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih se-strelili ali na tleh uničili 24 strojev. Drugo le-talo, in sicer angleško, vrste »P 40«, so zbili strelji naših oddelkov s kopnega. Pilot, ki je skočil s padalom, je bil zajet. Naši letalski torpedniki so blizu afriške obale strmo-glavili v morje enega angleškega lovca.

Ena naša podmornica se ni vrnila v opori-šče. Rodbine članov posadke so bile obveščene.

Včeraj popoldne je nasprotnikovo letalstvo izvedlo napade na Napoli in Palermo. Škoda je ogromna. Izgube, ugotovljene v Na-poli, znašajo 7 mrtvih, od tega 5 v Torre del Greco, in 15 ranjenih med civilisti. V Palermo znaša število doslej ugotovljenih žrtev 98 mrtvih, ranjenih pa 297.

Italijanski lovci ali pa ogenj profiletalske-ga topništva so uničili 4 napadajoča letala, in sicer 3 v Napoliju, eno pa v Palermo.

Nasprotnikova letala so napadala in s stroj-nicami obstreljevala vlake in železniške postaje na Siciliji in Kalabriji. 4 ranjeni.

Pri Scicliju (Siracusa) sta po zaslugi naših baterij v plamenih treščili dve letali vrste »Spittfire«. Tretje letalo so uničili nemški lovci nad Trapanijem.

Štiri naša letala se niso vrnila v oporišče.

Delo in uspehi nemške trgovske mornarice v sedanji vojni

Berlin, 17. febr. s. Podadmiral Lohmann je v predavanju na berlinskem vseučilišču razpravljal o nalozah, ki jih je od začetka sedanje vojne pre-vezela nemška trgovska mornarica in jih sijajno izvedla. Najprej je omenil, da je znašal septembra 1939 skupni ladijski prostor 4.400.000 ton, toda dobršnega dela vseh 2400 ladij ni bilo mogoče porabiti, ker so bile blokirane v sovražnikovih pristaniščih. Ostanek razpoložljivih brodovja pa je bil, kakor že v prejšnji svetovni vojni, upo-rabljen za vojaške cilje. Po njihovih posebnostih in značilnostih so začeli Nemci ladje dodeljevati v razne službe, tako za pomožne prevoze kakor tudi za pravo vojno službo. Precejšen del brodovja so tako spremenili v bolnišnice, v delavniške ladje in v ladje, ki so prevažale oskrbo, čete in blago v spremstvu vojnih ladij. Več drugih ladij pa je bilo oboroženih in spremenjenih v pomožne kri-žarke in so bile uporabljene za najrazličnejše vo-jne cilje. Med temi vrstami ladij so mnoge edi-nice, ki so se posebno izkazale z uspehi v po-morskih nastopih proti nasprotniku, kakor na pri-mer pomožne križarke »Atlantis«, »Pinguin« in »Cormoran«. Prva med njimi je vozila celih 663 dni in je potopila za 150.000 ton nasprotnikovega brodovja. Druga ladja je v 12 mesecih potopila za 200.000 ton nasprotnikovega trgovskega bro-

Na vzhodnem bojišču težki obrambni boji Neuspešni sovjetski obkoljevalni poskusi na donješkem odseku - Močne sovjetske oklepne izgube - V Tuniziji so se zavezniške sile po hudih izgubah umaknile v gore

Hitlerjev glavni stan, 17. februarja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Težki obrambni boji na vzhodnem bojišču so se nadaljevali tudi včeraj. Z maskiranimi napadi oklepni in pehotni sil je nasprotnik nadaljeval svoje poskuse za prodore.

Na bojišču pri kubanskem mostišču je bilo samo bojno delovanje krajevnega pomena. Neuspešni poskusi nasprotnika za obkolitev na področju Donca so ga veljali velike izgube oklepnikov in ljudi.

Na prostoru pri Harkovu so sovjetske čete napadle z daleč premočnimi silami postojanke naših trdovratno borečih se divizij. V borbi s sovjetsko pehoto, ki je vdrla v zunanje okraje mesta, je bilo uničenih 20 oklepnikov.

Napadi, ki jih je nasprotnik naperil proti nemškim postojankam severno od Kurska, so bili razbiti. Krajevni vdori so bili zaustavljeni. Jugovzhodno od Hmenskega jezera je na-

sprotnik zopet začel napadati s številnimi oklepniki in močno topniško pripravo. Tukaj kakor med Volhomom in Ladoškim jezerom so bili vsi sovjetski poskusi, da bi predrli nemško fronto, razbiti deloma v strnjenem obrambnem ognju, deloma pa v ogorčenih borbah iz bližine, pri čemer je bilo uničenih 93 oklepnikov.

V včerajšnjih borbah na vzhodnem bojišču so boljševiki izgubili skupno 157 oklepnikov.

V Tuniziji so nemško-italijanske čete z uspešno podporo letalstva napadle nasprotnika in ga vrgle s hudimi izgubami ljudi, orožja in vojnega blaga proti zahodu v gorovje. Mnogo vozil, 23 topov in 97 oklepnikov je bilo uniče-nih ali zaplenjenih. Nemški lovci so dosegli 20 zmag v zraku in zažgali več letal na tleh.

Posamezna angleška letala so ponoči izved-la vznemirjevalne polete nad zahodno Nemčijo. Ob obali Rokavskega preliva je nasprotnik včeraj po lovski in profiletalski obrambi izgubil 5 letal, med njimi tudi težke bombnike.

General Galbiati pregleduje bataljone »M«

Rim, 17. februarja. s. Načelnik glavnega sta-na milice general Galbiati je v nekem kraju sred-nje Italije pregledal dva bataljona »M«, ki sta pri-spela z bojnege poprišča in se odpravljata na-ravnost na drugo delovno področje. Bila sta to 28. in 29. bataljon, dve najboljši vojni, železni le-gionarski edinci. Vsi prostovoljci in veterani so dali dokaz o svoji požrtvovalnosti in junaštvu vse povsod. Oba bataljona sta prestala ognjeni krst v grško-albanski vojni blizu Marizaja, kjer je bila napisana ena najslavnejših strani sedanje vojne. 21 km od ceste proti Argirokastri. Kjer je na-sprotnik doživel enega svojih najhujših porazov, je padel na polju časti poveljnik enega teh bata-ljonov, prvi senior Ferruccio Bonapace. Bil je po-

tem odlikovan s spominsko zlato kolajno. Ko sta se po končani vojni bataljona vrnila domov, sta doživela čast, da sta bila med prvimi miličniš-ki oddelki, ki so prešli Mussolinijevo znamenje. Nato sta bataljona odšla na novo nalogo v balkan-skem področju in se tudi tu odlikovala po svoji bajeslovni ognjevitosti. Danes odhajata bataljona v boj onstran morja. Načelnik glavnega stana mi-lice je prinesel junaškim legionarjem svoj pozdrav na neko podeželsko postajo. Prebivalstvo kraja je enodušno pohitelo pozdraviti legionarje in jim pri-nese razne darove: ženske so darovale legionar-jem tudi prve spomladanske cvetlice. Po prvih na-vdušenih pozdravih Duceju so se oddelki razvr-stili na trgu imenovanega kraja, da jih je general Galbiati pregledal med ognjevitim vzvikanjem prebivalstva. Nato so se vojaki strnili okrog ge-nerala Galbiatija, vzvikali Duceju in zapeli le-gionarsko himno. Nekateri med njimi je general Galbiati vpraševal in pohvalil vojaška dejanja, pri katerih so sodelovali. Pred odhodom so legionarji použili obed. Krajevne trdnice so darovale milič-nikom vino. Ko je vlak začel odhajati, je prebivalstvo ponovilo izraze svojega občudovanja za legionarje, medtem ko so vojaki »M« odgovarjali z vzvikli »Duce, Duce« in s petjem himen.

Oblike ameriškega imperializma nekdanj in sedaj Evropa v boju proti njemu ne bo premagana, če bo znala strniti svoje sile, se upirati in zdržati

Rim, 17. febr. s. V okviru predavanj o ame-riški vojni proti Evropi, predavanj, ki jih prireja italijanski zavod za proučevanje Amerike, je imel včeraj dr. Elisio Pallerini, bivši kom. svetnik v Washingtonu, v palači Antici Mattei predavanje o no-vih oblikah, ki jih vseameriško zavzema v vojni Združenih držav proti Evropi. Predavanje je po-slušalo mnogo občinstva, navzoči pa so bili med drugimi tudi minister Prunas kot zastopnik zuna-njega ministra, dr. Dörtenbach in dr. von Klemm z nemškega veleposlaništva, eksc. Guarneri, vele-poslaniki Paulucci di Calboli, Pittalis, Allota ter številni senatorji in narodni svetniki.

Predsednik Asquini je najprej predstavil go-vornika ter poudarjal zasluge, ki si jih je pridobil

v tujini kot komercialni svetnik in kot fašist. Glede predavanja je pripomnil, da se vseamerikanstvo Združenih držav kaže danes kot izraz Rooseveltove politike svetovne nadvlade, ki ni manj ne proti Evropi, kakor latinski Ameriki. Le tisti, ki pozna razkrojeno delo Združenih držav v nekaterih južnoameriških državah, ki so najbolj izpostavljene vplivu Severne Amerike, lahko presodi, kakšen moralni in narodni razkroj bi v Evropi povzročila hegemonija Združenih držav. S tem da brani po-leg svojih vzhodnih tudi zahodne meje, Evropa brani ne samo svojo neodvisnost, temveč tudi moralne temelje svoje omike.

Dr. Ballerini je potem začel s svojim predava-njem ter najprej razložil razne oblike, ki jih je vse-ameriško kazalo v raznih dobah, ter pojasnil po-ložaj, ki je nastal potem, ko so Združene ameriške države posegle v sedanjo vojno. Zlasti je poudaril, da so številne nade, ki so jih Združene države sta-vile na svoje izkoriščanje Južne Amerike v vojne namene, ter številni koristolovski računi, ki so jih imele države latinske Amerike pri tem, ko so po-nudile roko Združenim državam, danes po enem letu vojne in po več letih priprav še daleč od ure-ničenja, to pa sprito učinkovitih nastopov oseh podmornic, ki so onemogočile izmenjavo med obe-ma deloma zahodne polute. Pa ni bila ustavljena samo trgovska izmenjava zaradi pomanjkanja la-di-j, temveč da številna južnoameriška ljudstva trpe pomanjkanje najosnovnejših predmetov. Nastal je položaj, ki kaže, kako pametna je v primeri z dru-gimi državami Argentina, ki se je znala izogniti tej zmešnjavi. Združene države niso našle v Južni Ameriki tega, kar so želele, namreč da bi brž lahko odpravile pomanjkanje nekaterih surovin, kakor na primer gumija, cinka, mangana itd., surovin, ki jih same prav nič nimajo in ki močno prizadevajo njihovo civilizacijo in učinkovitost vojne izdelave. Združene države nasprotno mučijo zahteve južno-ameriških latinskih držav, ki hočejo pri izvedbi severnoameriškega oboroževalnega načrta dobro zaslužiti, to se pravi, hočejo izvažati svoje pridolke ter dobivati stroje in druge predmete. Združene države pa teh predmetov ne morejo dobavljati in niti ne prepeljavati. Z gospodarskega vidika gle-dano se lahko zgodi, da bo Južna Amerika pri svo-jem sodelovanju s sovražnikom imela večjo škodo kakor pa korist.

Govornik je nato poudaril razliko, ki v vseh ameriških državah vlada med politiko vlad, ki jih bujskajo evropski izseljenci, ter čustvovanjem ljudstev, ki so jih proti njihovi volji potegnili v vojno. Svoja izvajanja pa je končal s tem, da je iz-razil svoje prepričanje, da bo Evropa izšla iz se-danje vojne nepremagana, če bo znala strniti svoje vrste, se upirati in zdržati.

Navzočim so dr. Balleriniju za njegova izjava-nja močno ploskali.

1000. vojni polet proti nasprotniku je izvedel nem-ški poročnik-pilot Ulrich Rudel, poveljnik eskadre strmoglavcev.

Vladar sprejel španskega in švedskega poslanika

Rim, 17. febr. s. Včeraj ob 16 je veličanstvo Kralj in Cesar v Kvirinalski palači sprejel eksc. Raimonda Cuesta ki je kot španski poslanik pri kraljevem dvoru izročil Vladarju svoje poverilnice. Ob 11.30 je Vladar sprejel eksc. Pietra Vielija, ki je predložil poverilnice kot izredni poslanik ter pooblaščen minister švicarske republike.

Podtajnik stranke na obisku

Milan, 17. febr. s. Včeraj zjutraj je dopotoval sem podtajnik stranke Farnesi, ki je v spremstvu zastopnika oblasti in krajevnih funkcionarjev stranke obiskal kraje, prizadete po nedavnem nasprotnikovem letalskem napadu. Dal je navodila, kako naj stranka pomaga prizadetim ljudem. Ko je končal obisk, se je poklonil truplom tistih, ki so padli zaradi divjaškega sovražnikovega napada in je ranjenim in ponesrečenim ponesel Ducejev po-zdrav. Nato je prišel v etik z višjimi oblastmi, ki skrbje za protiletalsko obrambo ter za pomoč tistim, ki trpe škodo zaradi letalskih napadov. Imel je po-ročilo zveznim tajnikom iz Lombardije, potem pa funkcionarjem milanskega fašizma, katerim je dal navodila za pomoč bojevnikom in ponesrečenim. Nato je obiskal prostore lista »Il Popolo d'Italia«.

Imenovanja fašistovskih dostojanstvenikov

Rim, 17. febr. s. Uradni list fašistovske stranke poroča: Duce je na predlog tajnika stran-ke imenoval fašista Ksaverja Siniscalcija, letnika 1896, vpisanega v stranko od prvega decembra 1920, skvadrista, udeleženca pohoda na Rim, ma-jorja Kr. letalstva, bojevnika iz poprejšnje in sedanje vojne, advokata, nekdanj zveznega tajni-ka v Napoliju in Potenzi za člana državnega vodstva fašistične stranke. Za nadzornika fašis-tovske stranke v Dalmaciji je bil imenovan fašist Francesco Giunta, guverner Dalmacije, in sicer namesto fašista Giuseppe Bastianinija, ki je bil imenovan za državnega podtajnika v zuna-njem ministristvu. Za zveznega tajnika dodeljene-ga državnemu vodstvu stranke, je bil imenovan Giuseppe Palladino letnika 1908, vpisan v stran-ko dne 24. maja 1929, topniški poročnik, bo-jevnik v sedanji vojni, diplomiran iz gospodar-skih in trgovskih ved, nekdanj zvezni tajnik v Rovigu.

Zaslужni nemški general Wolfgang Fischer padel na tuniškem bojišču

Berlin, 17. febr. s. Nemški listi so včeraj ob-javili življenjske podatke gen. Wolfganga Fi-scherja, potem ko je dospela vest, da je 1. febru-erja junaško padel na polju časti v Tuniziji. Po-veljeval je oklepni diviziji ter si ravno v Tuniziji pridobil mnogo vojaških zaslug. Sijajno se je od-likoval v pohodu proti Franciji in se posebno iz-kazal pri osvojitvi Calaisa. Ob pričetku vojaških nastopov v Tuniziji se je gen. Fischerju z zma-gi pri Teburbu posrečilo utrditi tuniško mostišče. Tako je odločilno preprečil, da nasprotnik ni mo-gel vdreti v Tunis in Bizerto ter s tem italijan-skim in nemškim četam dal priliko, da so zavzele razporejene postojanke.

General Hippke bo obiskal Madžarsko

Budimpešta, 17. febr. s. V prihodnjih dneh bo prišel v Budimpešto general Hippke, vrhovni nadzornik zdravniške službe nemškega letalstva, ki ga bosta spremljala dva višja častnika-zdrav-nika. General Hippke se bo mudil na Madžarskem tri dni ter bo gost ministra za narodno obrambo. Kot vrhovni nadzornik zdravniške službe nemške-ga letalstva bo general Hippke obiskoval madžar-ske ustanove za vojaško zdravstvo.

Uvedba obvezne delovne službe v Franciji

Pariz, 17. febr. s. Časopisi objavljajo ukrep, ki uvaja obvezno dveletno delo za vse mladeniče, ro-jene leta 1920., 1921. in 1922. Listi poudarjajo, da je ta ukrep za mobilizacijo mladih Francozov za delo v delavnicah, tovarnah in na polju v Franciji ali v Nemčiji, ukrep socialne pravičnosti, katerega prvi cilj je v tem, da bi odpravili krivico, da bi le en socialni sloj s svojim delom v vojni industriji nosil vsa teža trenutnega stanja v Franciji in spr-ičo boja, v katerem vsa Evropa sodeluje proti bolj-ševizmu. Dnevnik pravijo, da je mobilizacija ime-novanih treh letnikov neodvisna od popisa vseh Francozov med 21. in 31. letom starosti. Namen tega popisa je dati na razpolago državi vse tiste, ki tra-nutno nimajo nobene zaposlitve. Ti naj bi kot de-lavci v Nemčiji pomagali, da bi odgovarjajoče število francoskih ujetnikov prišlo iz nemškega ujetništva.

Važnost kitajske pomoči za zavezniške

Rim, 16. febr. s. Reuter poroča o zanimivih odgovorih, ki jih je dal bivši britanski veleposla-nik na Japonskem Robert Clive na vprašanja, ki so mu jih zastavili na konferenci tiska v Edinbur-gu. Dejal je med drugim, da Amerika in Anglija brez pomoči Kitajske ne moreta premagati Japons-ke in da je za japonski moraz bistvene važnosti, da angleška in ameriška vojska znova zasedeta Birmanijo in spet odpreta birmansko cesto — edino prometno žilo, po kateri je mogoče pošiljati na Kitajsko odgovarjajoče dobave. Pojem pa je po-slanik še dejal, da po njegovem mnenju Japonski ne bo mogoče vsiliti miru, pač pa da je z njo mo-goče skleniti le mir v starem slogu in da ni mo-goče napovedovati zloma Japonske.

Lepi uspehi nemške kmetijske uprave v vzhodnih pokrajinah

Berlin, 17. febr. s. Vpričo zastopnikov tujege tiska je podnačelnik nemške vojne kmetijske up-rave včeraj popisal uspehe, ki so jih dosegli po vzhodnih zasedenih ozemljih po novih organiza-cijskih metodah in z novimi tehničnimi pridobi-tvami, ki jih je nemška oblast že uvedla v nem-škem kmetijstvu. Küper je najprej poudaril, da se veliki uspehi danes še ne dajo prikazati s toč-nimi statističnimi številkami in podatki, dejal pa je, da so jih dosegli ponajveč s tem, da so sovjet-ske kolektivistične ustanove spremenili v novo

kmečko upravo, ki je povsem podobna nemški kmečki ureditvi. V tej zavzema prvo mesto majhno zasebno kmečko lastništvo. Tudi glede tehnike je bilo uvedenih mnogo novih sredstev, ki bodo v bodočnosti dajala vedno lepše uspehe. Izdano je bilo mnogo ukrepov, kako naj se povečajo posev-ki, ki bodo nudili večje dohodke. Uvedli so tudi mnogo kmetijskih strojev vseh vrst. Da pa bi štedili s pogonskim kurivom, bodo spravili v pro-met stroje na oglje in na antracit, ki so se doslej tako odlično izkazali.

shington: Agencija Caracas javlja: Iz švicarske-ga vira se je zvedelo da je Mussolini izdal po-trebne ukrepe za ustanovitev regentskega sveta v fašistovski stranki za primer, če bi bil sam prisiljen pustiti oblast. Dobro obveščeni opazo-valci domnevajo, da so zadnje spremembe v mi-nistrskem svetu privedle do ustanovitve vlade, ki jo sestavljajo ljudje brez izrazite osebnosti. To pomeni prvi korak k izvedbi programa, čigar višek naj bi bila ustanovitev regentskega sveta. To regentstvo je zamišljeno kot poseben svet, ki naj bi začel delovati, če bi se Musoliniju zdelo pametno, da izigne iz vodstva italijanske politike. Svet naj bi zdaj že sestavljala skupina fašistov, ki pripadajo različnim političnim sme-rem. Med imeni domnevanih prvakov tega no-vega sveta so: grof Dino Grandi, general Achille Starace, maršal Ugo Cavallero in maršal Ettore Bastico.

Tokio, 17. febr. s. Minister za kmetijstvo in gozdove je pred odborom japonskega spodnjega doma izjavil, da misli vlada postopno zapreti vse luksuzne kavarne, gostilne in bare, da bi tako zagotovila boljše ravnanje v prehrani vsega ja-ponskega naroda.

»Dokazila o nasprotnikovih bedastostah«

Rim, 17. februarja. s. Včerajšnja »Dokazila o nasprotnikovih bedastostah« poročajo: Wa-

Hrabro odlikovanje za župana v Ajdovcu padlega v borbi proti komunističnim zločincem

Te dni je bila objavljena utemeljitev, s katero je načelnik glavnega stana vojske podelil bronasto kolajno za vojaško hrabrost županu v Ajdovcu Jožetu Jarcu.

Natančno in pohvalno besedilo utemeljitve ne omenja le junškega dejanja tega častivrednega Slovence, temveč poudarja tudi njegovo neomajno značajnost, njegovo odločnost in neukrotljivo voljo boriti se proti komunizmu. To je eden prvih pokrovov za velik del slovenskega naroda, obenem pa odkriva svetu, kako lažnive so navedbe raznih komunistov, češ da slovensko ljudstvo pričakuje osvoboditve od boljševizma.

Slovenski narod, hrabro in vztrajno kmetijsko ljudstvo, je preveč trpel zaradi komunistov in so bila njegova izročila vse preveč zadeta, da bi se sploh mogel sprijazniti z tem, da bi komunisti zasidli svoje rdeče zastave na zvonike slovenskih cerkev.

Zgled župana Jarca ni edini. Desetine in desetine primerov se je dogodilo, da so moške in žene zahtevali orožje, da se bodo borili proti komunistom, ki so poskušali razdejati njihovo imetje.

Utemeljitev za Jarčovo bronasto kolajno pravi: »Župan nekega kraja v Sloveniji je prostovoljno sodeloval pri obrambi kraja, ki ga je napadla močna skupina upornih komunistov. Med borbo je pokazal občudovanja vreden napor in nadomestil ranjenega strojničarja. Ko so komunistični uporniki zažgali krajevno vojašnico prostovoljske protikomunistične milice, kjer je bil on sam z drugimi branilci, vrh tega dvakrat ranjen, in ko je videl, da je vsak poskus za rešitev zaman, se je z vzklikom »nočem pasti v roke komunistov« vrgel v plamen, kjer pa ni našel smrti, kajti uporniki so ga pobrali, ga slekli do gola in ga mučili. Odličnega zgleda zvestobe in vztrajnosti, junštva in trdnega značaja.«

Junštvo tega moža naj bi bil zgled in vzpodbuda za ljudi, ki so iste krivi. Ta mučenik protikomunistične borbe naj ostane češčen in za zgled vsem bodočim pokoljenim.

Jože Jarc je s svojim mučeništvom pokazal svetu, da se znajo tudi Slovenci boriti in se žrtvovati v borbi proti Moskvi in proti strašni nevarnosti, katero predstavlja za Evropo boljševizem.

Znamenite Gogoljeve

Ukrajinske povesti

so izšle.

Dobite jih po vseh knjigarnah in trafikah.

V kratkem bo izšel svetovno znani roman, poln romantike, Lorna Done.

Za poveljevanje zlate poroke ge. Irme in g. Antona Klinarja, gradbenega direktorja v p., so njuni otroci ga. Josipina Orozy in ga. kapetan bojnega broda Anton, tehnični direktor KID inž. Herman in bančni direktor Peter županu generalu Leonu Rupniku izročili 5000 lir za onemogle stare Ljubljance v mestnem zavetišču v Japljevi ulici. Iz darila odvsa plemenita dobročrnost, ki sta zlatoporočena v njej vzgojila svojo družino. Zato jima bo najtoplejša ljubezen njunih otrok, a spoštovanje naše javnosti in hvaležnost onemoglih starih Ljubljancev izreka darovalcem prav posebno zahvalo tudi v imenu podpiranici z željo, naj bi se tudi dragi Ljubljanci ob tako veselih in častljivih praznikih radi spominjali svojih manjšerčnih bližnjih.

Ni branil le svoj dom in svojo vas, pač pa bo njegova žrtev ostala simbol borbe katoliških Slovencev proti boljševizmu, tistih Slovencev, ki s čisto ljubeznijo ljubijo svojo deželo in Boga.

Zadosti je lažnjivih govoric!

Preizkušeni zlobneži, brez dvoma ljudje iz komunistične stranke, so vrgli v javnost govorice o novih množičnih aretacijah Slovencev, kar naj bi, po teh vesteh, izvedle, kakor prvič, tudi sedaj vojaške oblasti.

Lahko damo zagotovilo, da so te govorice brez osnove. Vnovič vidimo na zločinskem delu tiste običajne elemente ki bi radi zasejali nered in nevoljo med ljudstvo, kajti mir ne odgovarja njihovim zločinskim nakanam.

Vse takšne širnice krivih in zlobnih govoric je treba takoj naznaniti oblastem, da jih bodo odločno kaznovali.

Šiškarji posvečajo sadnemu drevju mnogo pozornosti

Zadnja desetletja sta se Spodnja in Zgornja šiška zelo razširili in pri mnogostevilnih novih vlah, hišah in hišicah se vrtovi in vrtički skrbno obdelujejo in z ljubeznijo negujejo. V vsakem vrtu vidimo tudi sadna drevesa. Prevladujejo mlajši nasadi. Kot vrtovom sploh posvečajo šiškarji tudi sadnemu drevju veliko pozornosti. Vendar opazimo tukaj več, sicer splošno razširjenih napak. Prva napaka je v nepravilnem sajenju. Ogromna večina dreves je precej gosto posajenih. Mnoga stoji le dva ali celo le en meter drugo od drugega. Kako naj drevo, cepljeno še mnogokrat na divjak, uspeva v taki gneči? Kako naj pride sončna svetloba v vse njegove dele? Ni čudno, da taka drevesa malo rade, da jih napadajo boleznin in škodljivci in da hirajo. Druga napaka, sicer manj pogosta, je pregloboko sajenje. Tu imamo večina mlado sadno zemljo in če sadimo pregloboko, pridejo korenine kmalu do voda. Nekateri se sami opazijo to pogreško in jo skušajo omiliti na ta način, da odkopljejo zemljo okoli takih dreves.

Tretja velika napaka je napačno obrezovanje. Mnogi lastniki vrtov, ki so slišali ali brali, da je treba sadno drevje obrezovati, najamejo spomlad kogar koli, ki pravi, da je večak v obrezovanju, ali pa se sami spravijo s škarjami in nožem nad drevesa. In kaj se tedaj zgodi? Navadno skrajšajo vsako vejico ne glede na to, če je to potrebno ali ne. Posledica take rezi je vedno večja gošča in drevo ne rodi in noče roditi. Najhujše je pa tam, kjer se udeležuje na drevsih vsako leto drugi umetnik. Prvi skrajša vodiljico, prihodnji porože rodni les, naslednji se zopet spravi na vodiljico. Tako ima ubogo drevo vsako leto drugačno frizuro in ne pride nikoli do mira. Za pravilno obrezovanje je pa treba praktično poznati življenje in navade sadnih dreves. Le oni, ki svoje sadno drevje stalno motrijo in v praksi opazujejo, bodo imeli pravega haska od raznih navodil za obrezovanje, ki jih beremo v Sadjarju in vrtarju in v strokovnih listih.

Naslednja napaka šišenskih vrtov je pomanjkljivo zatiranje sadnih zajedalcev. Priznati moramo, da se v šiški precej škropi. So pa še mnogi vrtovi, kjer ne škropijo, kjer ne odstranjujejo suhih vej in bolnih dreves. Takli vrtovi so legla zajedalcev in boleznin ter okužujejo tudi dobro oskrbovana drevesa. Napačno je tudi, da velika večina naših sadjarjev škropi le pozimi, redki so še, ki poznajo izredno važnost poletnega škropljenja. Drugod vedo sadjarji, da zadostuje, če ni ravno preveč mrčesa, pozimi škropiti le vsako tretje leto, poletno škropljenje je pa potrebno vsako leto. Zato je pri nas po drevju toliko škrlupa in je sadje tako piškavo.

Izmed sadnih plemen uspevajo pri nas vsa, razen orehov. Najslabše so breskve, ki jih hudo napada uš in rade pozebejo. Posebno dobro se ob-

Po torkovem deževju narasle vode

Ljubljana 17. februarja.

V torek 16. t. m. je neprestano deževalo tja do popoldne, nato pa so se začeli vsipati na zemljo debeli snežni kosmi, zelo mokri in težki. Proti večeru se je nekoliko zjasnilo, toda ponoči in tudi proti jutru je spet lahno snežilo. Letošnji februar je drugače razmeroma zelo moker, kajti doslej je že padlo do 85 mm padavin. V zadnjih 24 urah je bilo do 25 mm dežja. Mnogi so računali, da se bo zjasnilo in da bo pritisnil mraz, ki ne bi bil zaželen, kajti mraz bi pač zelo škodoval lepi ozimini, ki doslej prav lepo kaže. Mraz bi jo uničil. Sploh sedanje deževno vreme ni nič kaj ugodno za ozimino.

Torkovo deževje je povzročilo, da so začele vode naglo narasčati, kajti že itak močno namočena zemlja ne more več sprosti vsrkavati večjih količin vode. Ljubljana se je v gorenjem toku in ob izlivu v Savo na več krajih razlila po travnikih in njivah. Tudi njeni pritoki so močno narasli. Hitro narasla Sava. Zaenkrat pa sicer ni nevarnosti za kakve večje povodnje. Na Spici je Ljubljanska narasla za približno 70 cm.

S štajerskega

Smrti na vzhodni fronti. Zadnji čas so padli na vzhodni fronti naslednji spodnještajerski rojaki: grenadir Franc Zaletel, steklar iz Hrastnika, 28-letni Herman Held, višji desetenik pri planinskem polku, odlikovan z železnim križcem 2. stopnje, doma iz Limpuša ter 21-letni prostovoljec v nekem planinskem polku Karel Ciuha, doma iz Ptujja.

Na tečajih za delovodje na Dunaju (Weidlingen), je bil od 31. januarja do 6. februarja poseben tečaj za obratovodje in delovodje s Spodnjega Štajerskega. Mariborski dnevnik poroča obširneje o tem tečaju in pravi, da so bili tečajniki zelo dobro oskrbovani. Poslušali so celo vrsto predavanj, zlasti o vojnem gospodarstvu, o načrtnem razbistrovanju delavstva, o dvigu proizvodnje po organski ureditvi obratov in o podobnem.

Trio di Trieste v Celju. Po Evropi dobro znani Trio di Trieste bo 24. t. m. gostoval v Celju na povabilo mestnega prosvetnega urada. Sodelujejo: Dario de Rosa, (klavir), Ranto Zanettovich (violina) in Libero Lana (čelo). Vsi trije umetniki uživajo velik sloves. Na sporedu so: Mozart, Beethoven in Novak.

Iz spodnještajerskega življenja. V Ptujju so pretekli teden zabeležili 10 porokov in nobenega smrtnega primera. Poročili so se: Anton Vidovič in Marija Poslančičova, Rudolf Trojko in Jerica Letonjeva ter Alojz Lajh in Katarina Marinkova. V Slovenji vasi sta se poročila Stanko Galun in Marija Glazarjeva. Na Pragerskem so isti teden zabeležili 5 porokov, na Teharju pa 5. Poročili so se na Teharju: Mirko Rezar in Ana Hrovatova ter Miha Rozman in Polonca Kozmusova. V Slovenski Bistrici se je v januarju rodilo 22 otrok, umrlo pa je samo 5 oseb. Poročila sta se France Gašparič in Pepca Ozimičeva.

Zlato poroko sta v petek praznovala v Mariboru duševno in telesno čila zakonca Barbara in Gregor Močnik. V srečnem zakonu se jima je rodilo 10 otrok, ki so privedli k domačemu slavlju lepo številce vnukov in vnučic.

Novi grobovi. V Mariboru je umrla 69-letna staroupokojenka Alojzija Prikljova; posestnikov sin Miha Vrhovnik iz Selnice ob Dravi, 19-letna gospodinja pomočnica Ana Žipčeva iz Zgornje Slovenske Bistrice, 23-letni čevljar Peter Logar; 9-letni Dušan Marevič iz Laporja; 15-letna Terezija Ledinecova iz Razvanja; 56-letni brivec Peter Veselič iz Ljutomerja; 75-letni upokojenec Janez Vučak; livarijev sin Adalbert Janežič in Rajko Koritnik. V Celju je umrl železniški uradnik v pokopju Janez Kolenc, ki so ga pokopali v soboto popoldne, dalje 44-letna Antonija Novakova-Bervarjeva ter 81-letna Marija Mirnikova-Ribežlova.

Zanimiva sedemčlanska družba se je morala te dni zagovarjati pred sodnikom v Gradcu. Anton Lapuh iz Brežic, Franc Pretnehermer iz Celja, Feliks Sedn iz Stranice, Maks Jesenšek iz Bukovčaka, Jože Lapuh iz Brežic in Rajmund Toser so bili obtoženi, da so razprodajali različno nakradeno blago. Obsojeni so bili Lapuh na osem mesecev in 800 mark denarne kazni, Pretnehermer na 5 mesecev, Sedn na 4 mesecev in 600 mark, Jesenšek na 4 mesecev in 600 mark denarne kazni.

Taborenje v Celju. Vsi vodje fanfar iz celjskega okrožja so bili pretekli teden sklicani na celotedsno taborenje v Celju. Poleg strokovnega glasbenega šolanja so dobili pouk v redni službi in narodno-socialističnem svetovnem nazoru. Nadalje je bilo v Celju sklicano zborovanje mladinskih voditeljev in voditeljic. Dobili so navodila za bodoče delo.

Mariborski dirigent in kapelnik Maks Schönherr st. je te dni praznoval 70-letnico. Znan je tudi kot skladatelj. Svojčas je vodil godbeno društvo železniških delavnic v Mariboru ter se je leta 1919 na čelu svojih godbenikov udeležil znane velike demonstracije na mariborskem Glavnem trgu, kjer so nato padle žrtve. Tudi danes še vodi svoje godbeno društvo in sodeluje pri gledališkem orkestru. Njegova dva sina sta prav tako glasbenika.

Šolanje nevest v celjskem okrožju. Pri raznih krajevnih skupinah celjskega okrožja se vršijo tečaji, v katerih se šolanje neveste in mlade matere v sodobnem gospodinjstvu. Strokovne učiteljice jih urijo v kuhanju ter v negi zdravja in dojenčkov.

Grško gostovanje v Studencih. V soboto večer je grški ljudski oder gostoval v gledališki dvorani krajevnih skupine Heimathunda v Studencih. Gostje so uprizorili Hermana Demena kmečko komedijo v treh dejanjih »Hiša gorje. Komedija je zabavala občinstvo.

Možu je sledila v smrt. Nedavno smo poročali, da je umrl znani gostilničar pri Zelenem travniku v Celju, Anton Reberschagg. Zdaj mu je sledila v smrt zvesta žena Ana. Stara je bila 62 let, doma iz Levaryeve družine na Vranskem. Pokopali so jo v sredo popoldne.

Pogum dveh starcev.

Namesto kardinala Gabriellija, ki so ga odgnali iz Rima, kakor smo videli, je papež za svojega državnega tajnika imenoval kardinala Pacci. Ker je bil ta s Francozi zelo stopen, mu je papež na nekem sprejemu rekel: »Gospod kardinal, bojim se, da bodo po Rimu govorili, da smo zaspali. Treba je pokazati, da smo budni. Pošljite francoskemu generalu odločno spomenico zaradi nasilij, ki so jih zadnji čas prizadejali.«

Sicer pa je tudi Pacca kmalu sprevidel, da Francozi samo zlobljajo večno popustljivost Svete stolice. Nekoč je general Miollis prav temu Pacci surovo izjavil, da ima povelje obesiti ali ustreliti vsakogar, ki bi bil tako neumen, da bi se upiral njegovim ukazom. S temi besedami je seveda meril na samega kardinala, toda ta je odgovoril: »Gospod general, odkar ste v Rimu, ste se lahko prepričali, da se ministri Njegove svetlosti ne dajo plašiti grožnjam. Vedite, da bom zvesto napravil vse, kar mi bo naročila Njegova svetlost, pa naj mi grozi kakršna koli nevarnost.«

Due 6. septembra sta med predstavljanjem obiskovalcev prišla h kardinalu Pacci dva francoska častnika, neki major in neki kapitan, ki sta mu, sklicujoč se na neko Miollisovo povelje, sporočila, da mora takoj naslednji dan zapustiti Rim. Kardinal je mirno odgovoril, da sme samo od papeža sprejemati ukaze in da bo zato odšel k Njegovi Svetosti, kjer bo zvedel, kaj naj napravi. Major pa mu je pojasnil, da mu po Miollisovem povelju ne more dovoliti, da bi zapustil sobo. Zato je Pacca prosil, naj mu dovolita vsaj pismo sporočiti papežu, kaj se je zgodilo. To sta mu ugodila in neki uradnik je odnesel Paccov listek papežu. Ko pa je kardinal z onima dvema vred čakal na odgovor so se nekaj minut odprla vrata in vstopil je sam papež, ki je obema častnikoma izjavil, da državni tajnik Svete stolice nima nič opraviti z Napoleonom generalom, prišel kardinala za roko ter ga odvedel v svoje zasebne prostore. Oba častnika sta ostrmela kakor vkopana, dokler se nista, ne vedoč, kaj naj rečeta in kaj napravita, vrnila k Miollisu, ki trenutno ni napravil nič hujšega.

Po kratki in težki bolezni nas je zapustila za vedno naša srčno ljubljena, dobra in blaga — zlata mama

BEATRIKA ŠIMIC

Njeno plemenito srce, ki je sedaj mrtvo, in njene zemske ostanke bomo pokopali jutri v četrtek, dne 18. februarja ob pol 4. uri popoldne v Zal, kapelice Sv. Marije, na pokopališču k Sv. Križu. Prosimo tihga sožalja!

Vence in sleherno cvetje hvaležno odklanjamo.

Ljubljana, dne 16. februarja 1943.

Globoko žalujejo: FRANCE, sin — z vsemi svojimi brati in sestrami ter ostalo sorodstvo.

Zamolčani Napoleon

Dne 16. marca je papež sklical tiste kardinale, katerim je Napoleon še dovolil živeti ob njem, in jim razložil svoj težavni položaj; končal pa je s temile besedami: »Opominjamo, prosimo, torej Napoleona, cesarja in kralja, naj spremeni svojega duha in postane spet takih misli, kakor je bil spočetka svojega vladanja. Naj se spomni, da je najvišji kralj Bog, ki je nad vsemi kralji, torej tudi nad njim, pa naj bo še tolikšna njegova oblast; da Bog ne pozna izjem v osehah in da se ne ozira na nikogar veličino, ampak tiste, ki gospodujejo drugim, celo najstrožje sodi. Vemo, da je pričakovati hudo preganjanje, toda pripravljeni smo nanje in črpano moči iz besed božjega Učenika: Blagor jim, ki trpe zaradi pravice.«

Papežev opomin je bil popolnoma zaman. Še narobe! Napoleon je dne 2. aprila izjavil, da bo imel to za vojaško napoved, če se papež ne mara pridružiti italijanski zvezi; prva posledica vojske pa je (je sporočil papežu) vkorakanje, posledica tega pa sprememba vlade. Vrh tega je v dvema odredbama, ki ju je sam podpisal, za zmerom in nepreklicno vključil v italijansko kraljevino papeško posest Urbino, Jakin, Macerato in Camerino, ki jih je že prej zasedel, ter je uveljavil v njih Napoleonov zakonik.

Dne 7. aprila se je prikazal pred kvirinalskimi vrati francoski oddelek, ki je prošil za vstop. Straža mu je odgovorila, da ne more spustiti tujega moštva, če pa se hoče samo častnik najaviti papežu, lahko vstopi. Častnik je bil pripravljen vstopiti sam; kakor hitro pa je straža odprla vrata, je vse moštvo nasilno planilo skozi vrata, razorožilo papeške straže in prišlo vse častnike in vojaške častne straže, ki so jih zaprli v Angelski grad.

Rimskemu upravniku Cavalciniju so poskušali omejit zvestobo papežu s tem, da so mu obljubljali čast, bogastvo in druge koristi,

kakor hitro bi prestopil na stran upornikov, ko pa je Cavalcini z gnusom zavrnil take predloge, so tudi njega prišli in mu niso dovolili niti obiskati domače, ampak so ga zaprli med tesno zidovje oddaljene trdnjave samo zato, ker je bil zgledno in nesebično zvest papežu.

Ista usoda je zadela kardinala Gabriellija, državnega tajnika, ki so ga prepeljali v Milan in počakali na Napoleonova povelja. Ta je dne 17. julija 1808 res pisal italijanskemu podkralju: »Z veseljem sem zvedel, da ste prepeljali kardinala Gabriellija v Milan. Treba ga je stražiti. Vprašajte ga, če misli prisesti zvestobo, ki je predpisana v sporazumu. Če ne, ga pošljite v kak samostan in zaplenite njegovo premoženje. Vse to brez hrupa, brez pisanja! Skrbite, da ne bodo niti časniki govorili o tem.« Naj omenimo, da je francoska vlada zahtevala, naj bi uradniki iz krajev, ki so bili zaseženi Sveti stolici, prisegli zvestobo rimskemu cesarju, s tem jih je namreč postavil v grenko preskušnjo, ko so morali izbirati med dvojnim: ali izdati svojo zavednost ali pa se izpostaviti trdim in bližnjim nevarnostim.

In še ni bilo konca, kajti po papeški državi so nabirali vojaške francoske vojske in trpinčili podložnike te države z zvijačami, prevarami in vsemi mogočimi sleparijami. Razen tega so dobili nekaj lahkovornejših meščanov ter sestavili svetno vlado, da bi lahko v primeru odstranitve papeške vlade pokazali v svetu, kako so papeževi podložniki sami vrgli prejšnjo vlado ter se postavili na francosko stran.

Medtem so Francozi postavili straže na križišča ceste, ki drži na Kvirinal, in od prvega septembra dalje začeli preiskovati kočje, ki so prihajale iz papeškega dvorca, ljudje pa so se začeli šepetati, da bodo napadli tudi ta dvorec. Samostane so osumili, da drže papežem, zato so jih zasedli, izgnali sestre iz svetih zidov, duhovnike pa sramotili, preganjali, zasledovali ali metali z njihovih mest. Tiskarjem so pod smrtno kaznjo prepovedovali tiskati kar koli o tem, to je Sveto stolico toliko huje prizadelo, kajti čeprav je v vsakem primeru slovesno ugovarjala zoper francoske krivice, ni mogla dobiti nobene tiskarne, ki bi si upala naprtiti objavo takih ugovorov.

ČAROVNIČNA

TOMAŽIČ-BERANEK

88.

Stari grof se obeh mladih kar ni mogel nagledati. Vse dni sta bila pri njem; pripovedovati sta mu morala prav natanko, kako je bilo pri čarovniku tam v deveti deželi. Ko je slišal, kolikokrat ga je čarovničina hči rešila smrti ter se zanj žrtvovala, jo je znova in znova objel ter poljubil kot svojo hčerko. Tedaj se je stari grof odločil prirediti velik lov in po lovu grajsko veselico za vse svoje sosede in kmete.

Nevestica si je oblekla drugo materino obleko, lepo kot zvezdnato nebo in tako jo je grof predstavil kot sinovo nevesto.

89.

Zopet je minilo teden dni po grajskem lovu in veselici, ko je rog zadonel z grajskega stolpa ter vabil sosede in kmete k pokori in na gostijo. Prišli so vsi, tudi vile, ki so bile ob dečkovem rojstvu užaljene in so mu bile prerokovale tako žalostno, a resnično bodočnost.

Nevestica pa je odprla materino škaflo ter si oblekla tretjo obleko, ki se je zlatila kot sonce. V lase pa si je zataknila zlat glavnik, ves posut z dragulji. Tedaj je prišel ponjo mladi grofič in jo odpeljal v grajsko kapelo k poroki.

90.

Po poroki je bila po vseh grajskih dvoranah in sobanah velikanska gostija. Vse je bilo tako veselo kot še nikoli dotlej, saj so obenem slavili grofičovo vrnitev iz devete dežele. Vsi svatje in gostje so zahtevali tako dolgo, da jim je mladi ženin vendarle moral pripovedovati vso svojo povest o ugrabitvi, o treh naloženih delih, o njunem begu, o kapelici in ribiču ter o čarovničini doti.

Ko je končal svojo povest, so vstale bele vile ter mlademu paru zaželele vso srečo. In tako se je tudi zgodilo: vse življenje jima je sijala zvezda sreče. Konec.

Spet enega krvnika manj

Ljubljana, 17. febr.

Po zasluženem koncu politkomisarja Stepišnika je kazneni sodnik za števila zločinov in za sodelovanje pri istih tudi 20-letnega terenskega partizanskega agitatorja in politkomisarja Stojana Suligoja. Fantu je bilo šele 20 let, pa se je s svojo krvočelnostjo in nasilstvom kmalu uveljavil v partizanskih vrstah in postal politkomisar. Njegovo ime je »zaslovelo« po številnih zločinih na Polici, Molniku in Pughedu, kjer je Jopa, tako je bilo njegovo partizansko ime, sodeloval pri zverstvih nad ljudstvom.

V soboto popoldne pa je Jopu odbila zadnja ura. Po hudih udarcih, so zadela tudi njegovo

roparsko skupino, se je Jopa klatil okrog Grosuplja in se skušal skriti celo prav blizu trga. Roka pravice pa je že segala po njem. Pred dnevi je poslal svoji ljubici listek s sporočilom, da pride na križpotje pri Hudi polici blizu Šmarja. Listek pa je prišel v prave roke. Ljubico so malce natančneje zaslišali, jo pridržali, nato pa napravili Suligoju zasedo. Politkomisar je bil zelo presenečen, ko so ga fantje pričakali in ga pozvali k predaji. Jopa je najprej hotel bežati in je streljal na fante. Ker uiti ni mogel, vedel pa je, kaj ga čaka, si je sam pognal kroglo v glavo in takoj umrl.

Pri njem so našli samokres in note z zanimivo vsebino.

S Hrvaškega

Na hrvaških železnicah so odeslej ukinjeni vsi popusti pri skupinskih vožnjah, krožnih in poročnih potovanjih. Tudi solari in ostali poedinci ne bodo imeli več nobenih ugodnosti. Z marcem se bo zvišala osebna tarifa za 50%, prav tako se bo podražil tudi tovarni promet za približno polovico kot je znašal do zdaj.

S štajerskega

Navodila za mariborsko ženstvo. Dne 12. t. m. je bilo v Mariboru sklicano zborovanje vseh sodelavk pri ženskem uradu za mariborsko mestno okrožje. Deželna ženska voditeljica dr. Smitahlova je predavala o ženskih nalogah v sedanjih vojni, kjer je treba pomagati ne samo sebi, marveč tudi sosedu, negovati ranjence, službovati na kolodvorih, šivati po šivalnicah, ter voditi otroške skupine. Mnoga mesta, ki so jih doslej imele moški, morajo zdaj zavzeti ženske. Nato je predavala namestnica dr. Delpinova o tem, da je treba nemškemu narodu ohraniti čisto kri ter je zaključila z besedami: »Človek sam ni nič, narod je vse.«

Skupno kosilo iz enega lonca je priredila krajevna skupina v Apačah. Pri tej priliki so zbrali 5426 mark za zimsko pomoč. Razen tega so zbrali nekatera živila za ranjence v Gradcu.

Dobrepolje

Blatnik Anton je umrl. V Zdenski vasi je umrl v 83. letu starosti ugleden posestnik in mizar Blatnik Anton, znan po vsej dobropolski dolini. Pokojni je bil nadvse podjeten in marljiv mož, ki si je s pridnimi rokami v tujini, bil je namreč 12 let v Ameriki, prislužil toliko, da si je po vrnitvi v domovino kupil v Zdenski vasi lepo posestvo. Tujina ga ni pokvarila. Ljubil je domovino, zato se je vrnil nazaj in pridno lotil obdelovanja domače grude. Pred 8 leti mu je umrla žena. Kako jo je ljubil, so pričali njegovi vsakdanji obiski na njenem grobu. V cerkev je hodil redno vsak dan, s posebnim veseljem pa je opravljal pobožnosti sv. križevga pota in rožnega venca. V svoji hiši je imel na častnem mestu sveto pismo, katerega je vsak dan premišleval. Zadnji čas je bolehal, toda bolezen je voljno prenašal. Kako priljubljen je bil med ljudmi, je dokazal njegov lep pogreb. Zapušta 4 otroke, od katerih sta 2 v Ameriki. Naj v miru počiva!

Za onemogle stare Ljubljančane v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je uslužbenstvo kartotečnega oddelka mestnega preskrbovalnega urada podarilo 170 lir namesto venca na krsto pokojne ga. Franje Flegarjeve. Mestno županstvo izreka darovalcem najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpisanih. Počastite rajne z dobrimi deli!

Šport

Preteklo nedeljo so imeli na Jesenicah lepo boksarsko prireditve. Domači boksarji so se pomerili z onimi iz Celovca. V večini srečanj so zmagali Jesenčani.

Zadnjo nedeljo je nogometna enajstoričar mariborskega Rapida gostovala v Gradcu proti domačemu moštvu GAK-a. Mariborčani so bili boljši pa tudi precejšen kos sreče so imeli. Zmagali so z rezultatom 5:2. Za Rapid so zabili gole: Krašovec, Perko, Krajner in pa Šilak dva. Za GAK pa sta bila uspešna Gerkič in Ginhardt.

Vodja oddelka nemških smučskih lovcev, znani tirolski smučarski skakalec Jože Gumpold, je padel pred kratkim na vzhodnem bojišču na čelu svojega oddelka. Gumpold je bil ne le odličen smučar, pač pa tudi dober plavalec. Bil je stebler tirolske smučarske skakaške garde in znan tudi čez meje nemške države.

Nemška prvakinja v umetnem drsanju Dunajčanka Marta Musilek si je izbrala svojega partnerja za umetno drsanje. Je to znani Monakovčan Faber. S Fabrom bo prvič nastopila že 27. t. m. v Budimpešti. Odslej bosta torej nastopala skupaj.

Vodja španskega športa general Moscardo, je povabil v Španijo vodjo nemškega športa Tschammerja, italijanskega državnega svetnika Manganiella in portugalskega vodjo, da bi jim pokazal sadove svojega dosedanjega dela pri športni obnovi španske mladine.

Znane nemške umečnice na ledu, državna prvakinja Marta Musilek, Edi Rada, Magdalena Müller in Herta Ratzenhofer bodo v kratkem odšle v Bratislavo in bodo tam pokazale, kaj znajo.

Letošnje leto bodo kar trije švicarski smučarski klubi praznovali 40 letnico svojega delovanja. To so: Alpina, SK Moritz, SK Davos in SK Arosa.

Dunajski amaterski boksarji so se vrnili iz Budimpešte, kjer so bili poraženi s 13:3. Edino Zwanzi je porazil Madžara in rešil obe točki, eno piko pa si je priboril Wancura v borbi proti Szalayju.

Slovaški in hrvaški amaterski boksarji se bodo pomerili v Bratislavi 7. marca.

Ljubljana

Koledar

Sreda, 17. svečana: Frano Kle, mučenec; Silvin, škof; Romul, mučenec; Fintan, spoznavalec.

Četrtek, 18. svečana: Simeon, škof in mučenec; Flavijan, škof; Prepedigna, mučenica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Mar. trin trg 5; mr. Deu-Klanjšček, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinc ded., Cesta 20. oktobra 31.

Predprodaja vst. pnie za VIII. simf. koncert letošnje sezone se je začela danes v knjigarni Glasbene Matice, na kar opozarjamo. Podrobnosti o sporedu jutri.

Podružnica sadlarskega in vrtnarskega društva v Mostah vabi vse člane na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo 21. t. m. ob 3 popoldne v Mladinskem domu na Kodeljevem z običajnim dnevnim redom.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani ima svoj IX. redni letni občni zbor danes, v sredo 17. t. m., ob 17 v predavalnici mineraloškega zavoda na univerzi. Vabimo članstvo, da se udeleži obnega zbora.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 17. februarja ob 17.30: »Ples v Trnovem«. Red A.

Četrtek, 18. februarja ob 17.30: »V Ljubljano je dajmo!« Premiera. Red premierski.

Petek, 19. februarja ob 14.30: »Primer dr. Hirnat. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30 »Veliki mož«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sobota, 20. februarja ob 17.30: »Mirandolina«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 17. februarja ob 17: »Sestra Angelika« - 7. simfonija. Red Sreda.

Četrtek, 18. februarja ob 17: »Beg iz seraja«. Red Četrtek.

Petek, 19. februarja: Zaprt. (Generalka).

Sobota, 20. februarja ob 17: »Janko in Metka«. Premiera. Red premierski.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Kapetan Gordon želi, da vzamete prvega avtoizvoščaka, na katerega nalezite, in privedete takoj k njemu! Zadeva je zelo nujna. Govorim s Harley Terrace«, je rekel glas.

»Je že dobro«, je rekel Elk, vzela klobuk in dežnik ter šel na temno dvorišče. Iz poslopja Scotland Yarda sta bila dva izhoda. Eden je vodil proti Whitehallu in je bil gotovo najboljše pot za njega, ker je tam kar mrgolelo taksijev, drugi pa je vodil k Temzinemu obrežju, in to je bila mnogo daljša pot, na kateri bi našel v tej pozni uri kaj težko kako vozilo.

Toda Elk je bil tako zatopljen v svoje misli, da je bil že na Temzinem obrežju, preden se je spomnil, da je na daljši poti. Obrnil se je proti parlamentu, našel staro vozilo in povedal soferju, kam naj ga pelje. Vozač pa je bil star in brčkone malo preveč dobre volje, ker je, namesto pred hišo s številko 273, ustavil nekaj hiš naprej.

»Kaj pa je z vami, oče Noe? Saj to ni vendar gora Ararat?« ga je nadrl Elk. »Ti si vendar natreskan, strček!« »Želel bi, da bi bil«, je zamrmral vozač ter iztegnil roko, da bi prejel vozniino. Elk bi se gotovo še kaj povznel z njim, če ga ne bi zmotil Dikov

poziv na odhod. Počakal je še, da je vozač odšel svoj suknjič, ter mu vrnil drobiž. Medtem ko je jemal drobiž, se je ozrl po ulici. Pred hišo kapetana Gordona je stal avto z ugašenimi lučmi. To se mu je že zdelo malo sumljivo. Še bolj pa je utrdilo njegov sum dejstvo, da sta stala na pločniku vstric avtomobila dva moža, naslonjena s hrbtom na ograjo Gordonove hiše, vsak na eni strani vrat. Elk je stopil korak od avtomobila, da bi imel lepši razgled, ter videl, da stojita spet dva moža na drugi strani ulice ravno nasproti hiše št. 273. Elkov taksij je obstal pred hišo, v kateri je stanoval zdravnik. Ni se dolgo obotavljal:

»Počakajte me, da se vrnem! Kmalu bom nazaj!« je dejal zaprepačenemu vozniku.

»Le glejte, da boste kmalu nazaj!« mu je zaspano zaklical voznik. »Gostilne bodo namreč že čez četrte ure zaprli! Jaz bi pa še tako rad potegnil nekaj požirkov!«

Zdravnik je bil po naključju doma in Elk se mu je predstavil s svojo službeno izkaznico. Prosil ga je, da mu dovoli uporabiti telefon, in trenutek pozneje je bil že zvezan s policijsko postajo.

»Tukaj govori Elk, Centralni urad,« je dejal hitro in povedal svojo osebno številko. »Poslijte takoj vse moze, ki jih imate na razpolago, severno in južno od Harley Terrace, številka 273. Ustavite vsa vozila, ko zagledate moj svetlobni signal: dva dolga in dva kratka svetlobna znaka z žepno svetilko! Recite, čez koliko časa so vaši stražniki že lahko tukaj?«

»V petih minutah, gospod Elk. Noč na zamenjava bi morala biti zdaj vsak čas in zaradi tega so še vsi tukaj. Dajle so moji ljudje aretirali par soferjev zaradi pijanosti, ki so še tukaj s tovornimi avtomobili. Tudi te stražnike vam bom poslal!«

»Pa se vendar ni kaj zgodilo?« je vprašal razburjeni zdravnik. Elk je potegnil samokres iz žepa in odprl varovalko

»Upam, da se je kaj zgodilo!« je dejal Elk. »Kajti če bi zgolj zaradi tega, ker eloni par mulcev na ograji, poklical cel policijski oddelek, bi me v službi zadele največje neprijetnosti!«

Čakal je pet minut, odprl vrata in stopil na cesto. Može so še vedno stali na istem mestu. V istem trenutku sta pridrdrala dva ogromna tovorna avtomobila ob obeh strani ulice ter obstala sredi ceste. Elkov žepna svetilka je svedila od enega voza do drugega. Elkov sum se je izkazal kot upravičen. Ko so namreč može, ki so stražili pred hišo državnega pravdnika, opazili ne-

varnost, so pohitili k avtomobilu, ki je stal z ugašenima svetilkama, stopili na stopnice avtomobila ter skušali pobegniti. Voznik prvega tovornega avtomobila je opazil njihovo nakano in se preden so mogli smukniti mimo njega, je zavlil s svojim avtomobilom tako proti njim, da je njih avto pod pritiskom težkega tovornega avtomobila zahreščal in obstal. Še zavedli se niso, kaj je z njimi, ko so bili že v rokah uniformiranih stražnikov, ki so urnih nog prihiteli pod Elkovim vodstvom. Prijeti so se dali brez vsakega odpora. Soferja, ki je hotel potegniti samokres, so nadeli lisice. Na policijski stražnici si je Elk ujete pitčke malo natančneje ogledal. Stirje izmed njih so bili znani podeželski potepuhi ter jim nikakor ni pristojala nova obleka, katero so dobili šele pred kratkim. Poti, ki se je predstavil z ruskim imenom, je bil s majhen možak. Nemirno je begal s svojim ostrim pogledom od obraza do obraza.

»Slecite plašče in zavijajte si rokave!« je velel Elk.

»Ne delajte si nobenih skrbi, dragi gospod Elk, mi vsi smo člani žabje bratovščine!« je rekel mali sofer, očitno vodja tega oddelka banditov. »M. mladici smo vsi dobri žabarji!«

»Dobrih žabarjev sploh ni! So le slabi žabarji, še slabši in najslabši! Paljite te ljudi v celice, narednik, in jih zaprite ločeno od drugih jetnikov.

Litnawa pa odpeljan sam na glavno ravnateljstvo.«

Sofer je nemirno gledal zdaj Elka zdaj postajnega narednika. »Kaj pomeni vse to?« je vprašal. »V Angliji ne smete uporabiti tretje stopnje.« (Tretja stopnja je najhujši način mučenja; zločinec po strašnih mukah navadno izda vse, kar ve op. prev.)

»Zakom je bil pred kratkim spremljen,« je rekel Elk ter moža ponovno uklenil. Mali Rus je ves naslednji dan nepretrgoma govoril sam s seboj, in ko so ga vedli v Elkov urad, je izjavil, da bo vse priznal.

Elk se je vrnil na Harley Terrace in vse dogodke povedal Diku.

»Nikakor ne bi niti sanjal, da je bilo vse to naperjeno proti meni z namenom, da me zajamejo, če sam ne bi na lastne oči videl, mož, ki so čuvali hišo,« je rekel Elk. »Seveda niste vi telefonirali pome. In žabarji so me mislili temeljito potegniti. To bi jim skoraj uspelo. Moram priznati, da je bila vsa zamisel zelo posrečena in vredna žabarjev, ki so izvršni organizatorji. Ker so domnevali, da sem zapustil policijsko poslopje pri izhodu, ki vodi v Whitehall, so mi poslali nasproti voz z domenjenim voznikom. Za primer, da bi ne nalezl na pravi avto, so pa naročili še to čedno družbico, da me pričaka pred vašo hišo in zajame.«

»Kdo je bil tisti, ki jim je dal te naloge?«

Zadnji »zdihljaji« torpedirane ladje

Zadeta ladja se lahko potopi v različnih legah, najhitrejši konec pa doživi s strelivom natovorjene ladje

Kadar beremo vojna poročila, ki govorijo o potapljanju sovražnikovih ladij, se nam nehoti vsiljuje vprašanje, kako se vendar torpedirana ladja bori s smrtjo. Pri odgovoru na to vprašanje je treba upoštevati naslednje:

Vse je odvisno od tega, kam je bila ladja zadeta, v sprednji, ali v zadnji konec, ali pa v sredino, oziroma v polno, kakor pišejo v vojnih poročilih. Odvisno je torej od tega, kam je najprej vdrila voda.

Vzemimo, da je torpedo zadelo ladjo v sprednji konec. V tem primeru se najprej začne pogrezati zadeti konec ladje. Voda se počasi pomika čez ladjin krov, nasprotni, nepoškodovani konec ladje pa se vedno bolj dviguje nad morsk gladino. Nazadnje se ladja postavi pokoncu, kar se z drugimi besedami pravi, da je ladja odigrala svojo vlogo. Brž se začne pogrezati navpično v morje. Če je bila v trenutku, ko je bila ladja zadeta, na njej razborena zastava, opazimo, kako vihra v trenutku potapljanja navpično proti nebu, to pa zaradi vetra, ki nastaja sprito tega, ker iz ladijskega trupa z vsi silo uhaja zrak.

Redkokdaj se zgodi, da bi se ladja potapljala v svoji vodoravni legi. Prijeti se to takrat, kadar je dobila luknjo kje v sredini ter zato voda enakomerno zaliva notranje ladijske prostore. V takšnem primeru ladja v svoji vodoravni legi počasi izginja pod morje. Kadar pa torpedo naredi kje v sredini ladijskega trupa izredno veliko luknjo, se lahko zgodi, da

se ladijski trup prelomi in se potem vsak del zase pogreze v morje.

Posebna vrsta ladijske »smrti« pa je tista, kadar se ladja zaradi zadetka vrne. Ladja, ki je dobila luknjo na levi ali na desni strani, se zaradi vdirajoče vode toliko časa nagiba na stran, da izgubi slednjič ravnotežje, se povezne in spodnji del njenega trupa pogleda nad morsk površje. Nekaj časa se v takšni legi še lahko drži na površju, in sicer le toliko časa, dokler voda ne zalije notranjih njenih prostorov, potem pa se, čeprav v vodoravni legi, hitro potopi.

Podmorniške posadke, ki so v prejšnji svetovni vojni imele priliko opazovati, kako se torpedirane ladje potapljajo, so pripovedovale, da so v plitvih vodah celo slišale, kako takšna ladja zadene ob dno morja in kako se stro debelo plošče in druge ladijske naprave.

Najhitreje pa se potopijo tiste torpedirane ladje, ki vozijo strelivo. Smrtni boj takšne ladje traja navadno le nekaj sekund. Prav za prav to niti ni več boj, pač pa »suda«, ki je pisana... Ladja, ki je natovorjena z razstrelivom, navadno eksplodira, čim je hujše zadeta, ter zleti v zrak. Če pa je ladja natovorjena z lahko vnetljivimi snovmi, kakor na primer z oljem, bencinom, drvmi ali kemičnimi izdelki, izbruhne v primeru, če jo zadene sovražna topovska krogla ali torpedo, na njej silovit požar, ki ladjo pri njenem potapljanju zadržuje.

Zopet nesmiselne govorice o ločenem miru s Finsko

Helsinki (DNB). V tujini so se v zadnjem času spet razširili glasovi, češ da se Finska prizadeva za sklenitev ločenega miru z Rusijo. Finsko časopisje pa je takšne govorice odločno zavrnilo kot povsem zlagane.

Ajan Suunta označuje v zvezi s tem izjavo Walterja Lippmanna v ameriškem časopisu »New York Herald Tribune«, da bi se Finska morala prilagoditi politiki Sovjetske zveze in da bi v primeru, če bi se Finska temu upirala, Amerika in Anglija ne mogli nastopiti tako, da bi imele od tega korist male države — kot naj-

boljši dokaz za to, da so zavezniki pripravljeni, Finsko izročiti Sovjetski Rusiji. Kaj se razume pod »prilagoditvijo politiki Sovjetske zveze«, — piše omenjeni list — to na Finskem dobro vedo, zakaj tam imajo o tem čisto določne skušnje. Finska se ne bo nikdar sprijaznila z mislijo, da bi postala sovjetska pokrajina, vsaj toliko časa ne, dokler se bo še lahko branila. Na Finskem so si — nadaljuje Ajan Suunta — glede narave in stvarnosti boja tako na jasnem, da takšne zabave ne morejo imeti nobenega vpliva na vojskovanje. Zavezniki naj le še kar razširjajo takšne nesmiselne govorice o ločenem miru, če bodo zaradi tega kaj lažje zmagali, a Finska dobro ve, da je treba boj nadaljevati.

Možgani in bistroumnost

Če imaš težke možgane, s tem še ni rečeno, da si tudi bister

V eni zadnjih številčk smo prinesli obširnejši članek o omikancu in človeku, ki živi še na primitivni stopnji. Med drugim smo v njem podali mnenje nekaterih strokovnjakov glede vprašanja, ali je bistrost človekovega duha res odvisna od velikosti lobanje, oziroma možganov. Učenjaki, ki so se s tem vprašanjem precej bavili, so slednjič prišli do ugotovitve, da ni res, da bi bila bistrost človeških možganov na vsak način odvisna od njihove velikosti, zakaj tudi ljudje z razmeroma majhnimi možgani so dostikrat zelo bistroumni. Torej med obilnostjo možganov in »inteligentnostjo« ni nobene posebne zveze.

V nekem drugem članku, ki se bavi s prav istim vprašanjem, pa beremo zdaj še tole: Možgani mladega človeka tehtajo približno 1300 gramov, slovo možgani 5490 gramov, kitovi pa približno 7000 gramov; toda s tem še daleč ni rečeno, da sta slon in kit pametnejša od človeka. Bistrost duha tudi ne zavisi od razmerja med težo možganov in težo vsega telesa. Pri človeku to razmerje znaša 1 proti 35 in je manjšo, kakor pa na primer razmerje pri nekaterih majhnih seseverameriških opicah. Tudi bistrosti velikih mož ni treba pripisovati kakšnim posebnim velikim možganom. Turgenjev je imel razmeroma ogromne možgane, težke 2012 gramov, modrijan Kant pa 1600 gramov, a bistroumna gotovo nista bila samo na račun teh svojih izredno težkih možganov, zakaj v zvezi s tem omenjajo tudi, da so tehtali možgane ne-

kega idiota in na svoje presenečenje morali ugotoviti, da je imel ta tepec celo 75 gramov težje možgane kakor pa modrijan Kant. Zelo lahke možgane sta imela na primer tudi Lessing in Friderik Veliki.

Teža človeških možganov niha od 900 do 2000 gramov. Pa veste, kdo ima prvenstvo v tem? Nek epileptični kretel! Njegovi možgani tehtajo 2850 gramov. Debela »la« torej ni znak velike bistroumnosti.

Smuški skok z eno samo nogo!

Da bralec ne bo prehitro zmajal z glavo, češ to je vendar bosa, moramo takoj povedati, da je bila druga noga umetna. Pogumno dejanje, vredno teh vrstic, bo morda nekaka spodbuda za marsikatero hrabrega bojovnika, ki ga je doletela nesreča, da je pri izpolnjevanju svoje vojaške dolžnosti na bojišču izgubil nogo.

Finski vojak Tolvo Makinen, ki mu je na bojnem polju granata odtrgala nogo, je te dni prisostvoval v Göteborgu oziroma v njegovi okolici smučarskim tekmam in je z velikim zanimanjem opazoval posamezne tekmovalce. Ko je bilo tekmovalstvo končano, je svojim prijateljem dejal, da bi bil tudi on še zmogel skočiti s smučmi kakšnih 20 metrov daleč, čeprav nima noge oziroma ima umetno. Njegovi besedi ni nihče vzel resno, ko pa so ga zagledali,

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

239.

Navdušenje, kakor ga more dati le vera, je pri tem pogledu prešinilo vse navzoče. Zdelo se je, da se je soba napolnila z nadzemeljsko svetlobo, da je slišati nebeško godbo, da se nad glavami odpira nebo, da se iz njega spuščajo roji angelov, da je daleč tam gori videti križ in roke, ki zbrane vernike blagoslovljajo.

240.

Rimsko ljudstvo, ki je bilo brez strehe, se je zdaj lahko utaborilo v prekrasnih cesarskih vrtovih, kakor mu je bil obljubil Petronij. Tolpa iz predmestij je poplavila vse nasade. Pavi, pelikani, labodi, noji, gazele in antilope, jeleni in srne in vse druge živali, ki so služile vrtovom v okrasje, so popadale pod noži sestradanih ljudi.

Iz Ostitje so pripeljali žita, vina in olja ter ga delili množicam, da lakote ni bilo. Cesarji so ploskali, kjer se je prikazal.

da se je z »dilemami« pojavil vrh skakalnice, je vsem, ki so ga poznali, kar sapo zaprlo. Tolvo Makinen se je spustil po strmini in že se je odgnal z odskočnice in zaplaval pa zraku. Ko je priletel na tla, se je sicer nekoliko zazibal, a Tolvo je znal mojstrsko zmanjšati hitrost in je izvozil v takšnem slogu, da pač nihče od tistih, ki so njegov skok gledali od daleč, ne bi mogel misliti, da je to Tolvo Makinen, vojak brez noge. Ta njegov skok res zasluži vse občudovanje in je obenem tudi odlična reklama za — umetne noge!

Nesoglasje med Ameriko in Rusijo

Buenos Aires, 16. februarja. s. Odnosi med sovjetsko in anglosaksonsko diplomacijo so še zmeraj nejasni, kar se razodeva tudi v njihovi propagandi. Prav zdaj imajo v Washingtonu tako imenovan »mesec zavezniških narodov«, to je vrsto propagandnih predavanj v korist zaveznikom. Ob otvoritvi je Sumner Wells izrazil obžalovanje vseh zavezniških držav, da se Sovjetska Rusija ni udeležila teh predavanj po kakem zastopniku.

IZVIRNI ROMAN

Neko soboto bi kmalu spet zašel v salon. Tako je bil žejen in utrujen. Srebel ga je denar, vabila ga je ciganska muzika, ples, spolska dekleta, ki prodajajo sebe za mal denar, in družba, po kateri se mu je zopet zahotelo. Že je prestopil prag. V obraz mu je udaril tobačni dim in zopetni duh po žganju in pivu. V trenutku se je premislil in odšel domov, kjer je vzel Minkino pismo v roke. Pred njim je spet stala ona.

V Ameriki je bil že nekaj mesecev nad tri leta. V tem si je precej prihranil, in kadar je prešteval denar, se mu je smejalo. Denarja je bilo že za lep grunt, Minka, na konju sva, je bil vesel in si mel roke. Še nekaj mesecev in potlej pojde domov. Boljše je, da zasluži nekaj več. Kajpak, cene niso stalne, in četudi bi bile, nekaj mora imeti za silo tudi več: za bolen, ki pride nepovabljen k hiši, za obleko in za hude dni, ko ni drugega beliča, no, pa za svatbo tudi, saj ne bo zastoj. — Boštjan se je zopet pokesal. Če bi v začetku tako hranil in ne razmetaval, kakor je, bi se zdaj že lahko vozil z ladjo domov, tako pa mora še vedno trpeti v tej zldolgačaseni Ameriki.

Minki je napisal kratko pismo, daljšega še ni sklenil. Rad pa bi, da bi čimprej izvedela za njegovo odločitev. Takole je pisal:

Ljuba Minka!

Tebi in vsem najprej najljubši pozdrav iz daljnega Clevelanda. Zdrav sem in mi gre, hvala Bogu, dobro. Upam, da ste tudi doma zdravi.

Sporočiti Ti moram, da sem se odločil priti za vedno domov. Ko sem prešteval svoj denar, sem videl, da imam dosti. Nekaj moram še prihraniti, saj veš, da je dobro nekaj več. Zmerom kaj pride, na kar človek ne računa. Kaj takega sem tu v Ameriki dostikrat skušal. — Daj, Minka, tudi ti se pripravljaj na vse, kar naju čaka. Če veš za kakšen cel grunt, ki je naprodaj, mi, prosim, sporoči. Jaz sem kupec.

Pozdrav vsem, posebno pa Tebi!

Tvoj Boštjan.

Se preden se mogla dobiti njegovo pismo, je prejel Boštjan njenega. Z velikim pričakovanjem je raztrgal omot in pričel brati:

Dragi Boštjan!

Prosim Te, da se hitro vrneš, čimprej moreš. Odpovej delo precej jutri zjutraj, preskrbi dokumente za povratek in sedi na ladjo. Vaš grunt bo prišel vsak čas na kant. Prodati ga mislijo na javni dražbi. Miha ga je čisto zapil in upniki prežijo z vseh strani. Oče joka in tarna. Okoli tava kakor blazen in vsakemu razlaga, zakaj je bil toliko neumen, da je zapisal grunt pijancu in ne Tebi, ki Te ima sedaj za pametnega in dobrega. Veš, večeraj je prilezel tudi k nam. Vsi so se začudili, jaz pa najbolj. Kako bi se ne! Pomisli, Boštjan! Oče se je jokal kakor otrok. Ni mu bilo toliko do grunta, kakor zate, ker Te je pognal brez očetnega blagoslova po svetu. Žal mu je bilo in nikakor ne more pozabiti, da Te je prekel in Te pustil brez slovesa oditi. Meni in vsem se je smilil. Misliha sem, da ga bo zadela kap, pa ga ni. Sam Bog ga je obvaroval.

Miha še vedno pije. Ne mine dan, da bi ne bil pijan. Doma pretepa očeta, ki molče trpi udarce in hude besede. Zadnjič je hotel zaklati hlapca, a mu je ušel. Ljudje se ga boje in beže pred njim. Kadar bi ga moral kdo srečati, se mu v velikem loku umakne. Cel zlodej je postal ta Miha. Treznega že dolgo nisem videla. Jaz si kar mislim, ne morem, da bi bil kdaj drugačen kakor pijan.

Boštjan, zato pridi domov! Kupil boš svojo zemljo, rešil jo boš propada, očeta boš otel pijancu. Pridi, Boštjan, pridi, domača zemlja te kliče, dom, ki si ga vedno ljubil! To je obenem tudi najboljša priložnost, da prideš do grunta, do svojega lastnega gospodarstva. Potlej se nama bo že sreča kako nasmejala. Bo že Bog dal! Kar imaš prihranjenega, je dobro; če bo premalo, si bova sposodila v posojilnici. No, nekaj sem pa tudi sama prihranila s šivanjem. Malo je, a nekaj vendar. Zato, Boštjan moj, moraš takoj na pot! Pomisli samo, da lahko pride precej do dražbe. Vsak dan, ki ga boš odlašal, je zamujen.

Pozdravi Minka.

Boštjan je odložil pismo. Otopel si je podprl glavo. Nekaj trenutkov ni slišal drugega kot Minkin proseči glas: vrni se, Boštjan, da ne bo prepozno! Šele čez čas se je vživel v ves položaj.

Prav za prav je nekaj takega v slutnji pričakoval. Ni sicer mislil, da se bo prav tako steklo in zdelo se mu je, da bo na gruntu polom, propad, kakršnega se boji vsak, ker ni več rešitve... Da, nehoti je večkrat računal na dražbo domačega grunta. Nanaglomala se je domislil starih, že davnih misli. Kajpak! Računal je na bratovo pijančevanje, ki ga bo privedlo na rob propada. Zato je sam sebi naročil, da mora pridno varčevati, ker lahko pride vse to nepričakovano, kakor huda ura ali požar, ko se človek najmanj nadeja. Kar Bogu je bil hvaležen, da je toliko prihranil. Jutri bo odpovedal službo, si preskrbel dokumente in čimprej odpotoval. Da bi vsaj ne prišel prepozno! Kaj, če bi Minki prej pisal? Ah, ne! Saj se ne splača. Morda bo sam prej doma kot pismo. Pa pisanje je pisanje, posebno če deparja ni, ki bi rešil grunt in očeta... V tem trenutku mu je bilo več do očeta. Kar nekako vesel je bil očetovega kesa, obtoževanja in joka. Mož je vsaj prišel na pravo pot, je dejal, in do kaj takega ne pride brez obžalovanja. Sicer pa je občutil do očeta izredno ljubezen, ljubezen, kakršna najbrž še nikoli. Videl ga je, kako mu ob prihodu domov stiska roko — ves bel je stari siromak —, usnice mu trepetajo in oči žare, ko pravi: »Da bi le prišel, Boštjan! No, da si le prišel! In poklical bo dekle, če jo imajo, in velel prinesiti polič vina in kruha: »Boštjan se je vrnil.« Ji bo dejal. Ne, saj ne bosta govorila, najmanj pa o preteklosti. Srečna bosta Samo sem in tja bo oče z boleščjo vzdihnil: »Kam smo prišli, Boštjan! Če bi bil ti tu, bi se kaj takega ne zgodilo.« Da, da, čisto tako bo. Boštjan je o tem prepričan kakor o sodnem dnevu. Potlej se je lotil svojih stvari. Spravil jih je v kovčeg, toda bil je premajhen. Kajpak, v Ameriki si je marsikaj nakupil in ne more spraviti vsega v en kovčeg. Jutri mora kupiti novega, velikega in lepega, da se bo doma postavil. Ne, kar dva bo kupil, saj taka reč zmerom pravi pride. In novo obleko si mora nabaviti. Tak vendar ne more iti. Pogledal se je v ogledalo. Pa novo kravato in nekaj perila. Gospod mora priti domov. Vaščani mu bodo vse pretipali ter pregledali, in če jim ne bo všeč, se bodo zmrdovali: »No, tak Američan!« E, Boštjan jih dobro pozna! Saj bi bil sam prav tak...

Še na Miho se je spomnil. A, Miha! Zavozil si ga! S teboj je bil vedno križ. Dal ti bom kot, če boš hotel, je delil dobroto, kakor bi bil že gospodar. Zaslužil ga pa ne, je bil o tem overjen. Pijancu šibo, ne pa kota No, pa ker je brat, ga ne more kar tako odgnati od hiše. Ljudje bi marsikaj govorili, tega pa noče...